СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ, РІК XLIV. Ч. 3. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 4-го січня 1936. — VOL. XLIV. No. 3. Jersey City, N. J., Saturday, January 4, 1936. THREE CENTS

АТАКУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА ЗА НЕВИГОЛОШЕНУ ЩЕ ПРОМОВУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт постановив остаточно виголосити свою річну промову до конґресу в пятницю, коло 9-тої години вечором.

Ще не відомо, що він буде говорити, хоч з Білого Дому вже подали до відома про що він буде говорити, а вже проти президента і його промови піднялася велика буря протестів і критики.

Нападають на нього передовсім републиканці, закидуючи йому, що він уживає конституційного права відкривати сесію конґресу для зводження політичних порахунків. Серед них навіть виринув плян поробити відповідні кроки, щоб не допустити президента до виголошення цеї промови, але демократична більшість негайно зорґанізувалася, щоб не допустити до переведення в життя таких плянів.

Супроти цього заходи противників можуть мати хіба той наслідок, що промова президента буде мати ще більше „поблиситі" в пресі й на радіо, як мала би без цих спротивів.

ВИДАТКИ ВЕЛИКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Згідно з приписами закона великі політичні орґанізації предложили урядовцеві палати послів звіти зі своїх видатків в останньому році.

Зі звітів показується, що републиканська партія, демократична партія та Ліґа Американської Свободи мали у 1935 році приходів разом 1,400,000 долярів, а видатків 1,092,028 долярів.

ВИБУХ У БАНКУ.

ЕЛМАЙРА (Ню Йорк). — У дво-поверховім будинку, в якім міститься „Елмайра Сейвинґз Бенк", у котрім віцеґубернатор стейту Сімур Ловмен є президентом, трапилася в четвер, коло 8-мої години вечором, сильна експльозія, що знищила велику частину будинку й наробила шкоди на 100,000 долярів. На щастя, не було пожару ні жертв у людях. Причиною, кажуть, був вибух світляного ґазу.

УРЯД ДАЄ ГРОШІ НА НОВИЙ ТУНЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Адміністрація публичних робіт признала тимчасово 58 мільонів долярів місту Ню Йорк на будову тунелю для автомобілів і возів між дільницями Квінс і Мангетен.

З того 11 мільонів федеральний уряд вкладає в тунель як свою пайку, а 47 мільонів дає місту як позичку.

Робота має початися негайно.

ЕПОХАЛЬНИЙ ВИНАХІД.

СТ. ЛУИС. — На зборах Американського Союзу для Поступу Науки прочитано реферат про незвичайно важний винахід з поля електрики, що може мати широчезне примінення в ріжних ділянках людської думки та практичного життя в мирі й війні.

Д-р Владімір К. Зворикін, широко в світі відомий винахідник телевізії, та його товариш праці, д-р Ґ. А. Мортон, придумали „електричне око", чи світло, але електричні частини обсервованого предметів при помочі електрики. „Око" бачить не світло, але алектричні частини обсервованого предмету, отже „бачить" навіть предмети, що зовсім чорні або темні, себто не видають зі себе ніяких видних для звичайного ока промінів. Це, що бачить „електричне око", можна фотоґрафувати, що дає можливість розсліджувати фотоґрафовані, голому окові невидні предмети.

Прелеґенти демонстрували перед зібраними вченими свій винахід; при чому показували ріжні можливости його практичного примінення. Наприклад літак може при помочі такого ока осідати в пітьмі без ніякого видного світляного сиґналу. Астрономи можуть обсервувати затьміння місяця або сонця навіть тоді, як хмари заслонять його. Кораблі у війні будуть моґти відкривати ворога, навіть як він закриється хмарою диму. Можна буде у війні на суші пересилати сиґнали, яких ворог не бачить.

Перший апарат цього винаходу виглядає як скляна туба, довга одну стопу.

УМИРАЮТЬ НА МЕНІНҐІТ.

ФОРТ ВИЛІЄМ (Онтаріо). — Як каже провінціяльний санітарний інспектор, у домі Т. Мейджора, що живе в самітнім домі в Саґонон Лейк, померли на менінґіт двоє дітей Мейджора. Жінка Мейджора ще далі хорує на цю недуґу. Уряд післав хорій родині поживу й ліки літаком.

ВЖЕ ВИЇЖДЖАЮТЬ НА ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА.

НЮ ЙОРК. — На кораблі „Мангетен" виїхали до Европи в пятницю рано американські атлети, що думають брати участь у зимових спортах Олімпійських ігрищ.

Разом поїхало 45 атлетів. Всіх американців у зимових спортах буде 79.

КОРАБЕЛЬ СТОЯВ 4 ДНІ НА КВАРАНТАНІ.

Не зважаючи на те, що портовий уряд дозволив грецькому кораблеві „Марпеса" вїжджати до нюйорського порту, цей задержався на кварантані. Цілі 4 дні вже стоїть „Марпеса" на якорі й не рушається та не подає урядові причини, що його там здержує. Ґазети догадуються, що велика частина залоги пішла святкувати.

ТРОЄ ДІТЕЙ ЗГИНУЛО В ГОРІЮЧІМ ДОМІ.

Болюче враження на мешканців онтерійського містечка Киркленд Лейк зробила смерть дітей майнера Едвордса, котрих спалені рештки знайдено на пожарищу власного дому. Батько працював у ночі в копальні, а мати пішла до Киркленд Лейку, щоб провести вечір у домі своїх приятелів. Діти осталися самі. З невідомої причини повстав вогонь і хата згоріла враз із дітьми, з 11 і 9-літнім хлопцем та 7-літньою дівчинкою. Кістяки двох дітей знайдено в смертельних обіймах.

Такі випадки трапляються часто в канадійських оселях. Брак догляду над дітьми зі сторони батьків повинен бути зарахований до кримінального поступку. Добре булоб, якби батьки перестали ходити по „бандирах" до своїх сусідів, полишаючи дітей самих.

АНТИЛЬОПИ ТИСЯЧАМИ НАБІГАЮТЬ НА АЛБЕРТІЙСЬКІ РЕНЧІ.

Біля Медисин Гет, у полудневій Алберті, 100 диких антильоп скочили підчас бігу в ріку Саскачеван і згинули в полонках. В іншім місці череда з 50 антильоп пішла під лід, що не видержав їх тягару. Останніми часами тисячі антильоп розсипалися по ренчах полудневої Алберти й стали загрозою для пасовищ. Уряд позволив 15 мисливцям їх стріляти.

ДО КОГО НАЛЕЖИТЬ СВІТ.

Останні політичні події видвигнули дуже цікаву справу поділу земної кулі між великодержави.

Цей поділ виглядає приблизно так: Понад половина земної кулі належить до Анґлії, Росії, Злучених Держав, Японії і Франції. На першім місці стоїть Анґлія. Вона має 13,356,759 квадратових миль і 450 мільонів людей. Потому йде Росія з людністю 175 мільонів, далі Америка — 140 мільонів людей. Японія — 125 мільонів і Франція 110 мільонів.

33 СВЯТА В ЧЕСТЬ МАТЕРИ БОЖОЇ.

Один з анлґійських місіонарів подає, що в Етіопії обходять упродовж року 33 свята в честь Матери Божої.

СМЕРТЬ ПІД ЛЕДОМ.

Біля Язвіну на Виленщині 37-літній Казимир Карась, будучи пяним, заїхав возом на замерзле озеро Осухове. Лід заломився і Карась утонув разом з кіньми.

КРАДІЖ У БОРИСЛАВСЬКОМУ КОСТЕЛІ.

Невідомі злочинці вкрали цими днями в бориславському костелі на Волянці позолочувані і посріблювані перстені, коралики та інші пожертви, вартости 300 злотих.

УРЯДОВЕЦЬ ПРАЗЬКОГО БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОНСУЛЯТУ ВКРАВ 700,000 КЧ.

На днях була в Братиславському театрі премієра російської опери. Амбасадор Александровський поїхав на премієру, а тимчасом урядовець посольства, татарин Казімов, роздобув ключ від каси, викрав звідтам три чверти міліона чеських корон і втік. Александровський повернувся назад до Праги і вже аж потім зробили донос на поліцію.

Ґазети пишуть, що Казімов крім грошей викрав також цінні документи з каси і мав якісь переговори з невідомими особами. Цікаве те, що Казімов, маючи в кишені заграничний пашпорт, не втік за кордон, хоч міг те зробити і за пару годин бути в Берліні, чи в Парижі. Натомісць він поїхав до північної Чехії „на піво", бо й справді, коли два дні пізніше його поліція арештувала, то він був цілком пяний. Говориться й про те, що відай він вистрілив до якоїсь особи. Казімова поліція арештувала, і ЧСР його видасть Советові. Бідолаха татарин опиниться мабуть „пад стенкой".

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СПОСІБ БОРОТЬБИ ЗІ ЩУРАМИ.

В Советах примінюють від недавна проти щурів подібний спосіб, як мають на людей. Там годують таких щурів, що пожирають інших щурів. Ту породу щуроїдних щурів вони там виплекують так, що двох щурів містять в одній клітці й голодом змушують їх до того, що один щур поїдає другого. Того щура, що навчиться їсти інших, годують далі й так повстає нова порода щурів, яких опісля випускають на інших щурів. Цей спосіб випрактикували в большевії насамперед на людях, бо таксамо голодом доводили людей до людоїдства. Одним словом, що край то обичай...

ВІЩУЄ КАНАДІ 180 МІЛІОНІВ НАСЕЛЕННЯ.

Професор університету в Торонті, Онт., Ґрифит Тейлор, у своїм викладі на тему „Нова ґеоґрафія" сказав, що Канада зо своїми природніми багатствами може безпечно вигодувати коло 180,000,000 душ населення, і до цього прийде, бо через економічні трудноці в ріжних краях світа переселення до Канади станеться неминучою конечністю.

ЗАСУД ЗА НАПАД НА ПОЛІЦАІВ.

В процесі за збройний напад на поліцаїв у Чайковичах, пов. Рудка, запав засуд лави присяглих. Предсідник трибуналу д-р Купровський проголосив засуд, яким засуджено Івана Турянського і Михайла Тимкевича на кару 10 місяців тюрми, Обвинувачені Микола Турянський, Лев Ганяпсяк і Корнило Тимкевич увільнені.

ПРОТИ СОВЕТСЬКОГО ДИРИҐЕНТА.

Данські радіостації передавали недавно „Тиждень пяничної музики". Концертом мав дириґувати советський дириґент Микола Мелько. Особа капельмайстра викликала ґрімкі протести, що дійшли аж до міністерства освіти і той мусів врешті перепросити радіослухачів через радіо. „Справді це нетак щоб чужинець, та це большевик, дириґував концертом національної музики" — закінчив міністер.

В УЖГОРОДІ БУДУЮТЬ МАЯК.

В Ужгороді задумують вибудувати на летунській площі величезну вежу — маяк, що буде світити світлом міліона свічок. Світло можна буде бачити з Берегова, а навіть із Севлюша. Маяк потрібний для орієнтації літаків, що будуть летіти і вночі. Площу розбудують іще ліпше і Ужгород буде важною европейською стацією на лінії Лондон—Баґдад.

БЕРКОВИЧ І ЛУЧКОВИЧ.

Дня 25-го листопада відбулися вибори у провінції Квебек. У місті Монтреалі знову вибрано жида Берковича. Беркович перший раз був вибраний до парляменту в 1916 році й відтоді безперервно заступає жидівську дільницю. В теперішних виборах завдяки політичній акції монтреальських жидів не було ніякого кандидата проти Берковича і його вибрано через аклямацію (одноголосно). Так ведуть політику розумні жиди. Так шанують вони своє імя і своїх провідників.

А як у нас? Хоч бувший одинокий наш посол у домініяльнім парляменті, п. М. Лучкович, був послом усього 9 років і без сумніву більше зробив для канадійських українців, як Беркович для монтреальських жидів, всетаки багато виборців в окрузі Веґревил говорили, що „йому вже досить" і воліли голосувати на інших кандидатів. — („Українські Вісти").

МУРИНСЬКИЙ ТЕЛЕҐРАФ.

Відомий дослідник підрівникової Африки, Ґрін, вернувся з довшої експедиції, що її одиноким завданням було розкрити тайну сиґналізації, якої вживають у взаєминах поміж собою муринські племена. Ця сиґналізація, названа загально „Там-там", виконується при помочі барабанів, у які бють мурини, переважно ніччю, в специфічний спосіб. Одна оселя за другою підхоплює гомін барабана й передає його далі, з особливою скорістю й докладністю. Ґрін, що володіє кількома муринськими діялєктами, намагався роздобути в тубильців шифр цього муринського „телеґрафу", але даремно. Йому вдалося тільки довідатись, що „там-тамщики" є в свойому роді спеціялістами, які готуються до своєї професії від дитячих літ. При допомозі барабану й тонкої, але міцної палочки вони вміють так модулювати свої удари, що деякі з них нагадують людський голос. Цікаве, що хоч в Африці існує понад 600 муринських діялектів, то „мова" муринського „телеґрафу" зрозуміла для всіх муринських племен без виїмку. Під тим оглядом, як теж під оглядом шифрової азбуки є муринський „телеґраф" справжньою загадкою для дослідників.

ЗЛОВЖИВАННЯ НА ТОВАРОВОМУ ДВІРЦІ В ПЕРЕМИШЛІ.

Підчас люстрації каси товарового двірця в Перемишлі стверджено манко коло 4,000 зл. Касієр Залітач заявив, що його окрадено. Закликана на місце поліція ствердила, що нема ніяких познак вломи. Касієр Залітач завішений в урядуванні, а дальше слідство веде поліція і львівська дирекція залізниць.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРОКУРАТОР ЖАДАЄ СМЕРТНОЇ КАРИ ДЛЯ ТРЬОХ ПІДСУДНИХ

ВАРШАВА (Польща). — Американський кореспондент подає, що прокуратор Желенський говорив три дні й домагався смертного засуду для трьох українських революціонерів, обвинувачених в участи підготовлювання атентату на польського міністра Перацького. Тими підсудними, згідно з висловом прокуратора, є такі особи: Бандера, терорист і окружний провідник української революційної орґанізації в Східній Галичині; Лебедь, головний орґанізатор замаху на Перацького; і Карпинець, що готовив бомбу у своїй лябораторії в Кракові. Так зясував прокуратор чинність згаданих осіб.

Властиві справці є на салі, каже прокуратор.

Польська аґенція телеґрафічна стверджує, що прокуратор Желенський клав сильний натиск на те, що вправді міністра Перацького вбив Мацейко, але поправді те вбивство уможливили ті, яких тепер судить варшавський суд. І тому, говорив прокуратор, треба вважати властивими вбивниками тих, що сидять на лаві обвинувачених.

Знов атака проти Литви.

Особливо широко розговорився прокуратор про Литву. Він казав, що литовський уряд є цілковито відповідальний за ту поміч, яку давав українським революціонерам бувший литовський міністер заграничних справ, д-р Зауніюс, а далі литовський підсекретар для справ фінансових.

Прокуратор підкреслював, що за ту поміч, як і за видавання з боку Литви українським революціонерам пашпортів, повинен осудити Литву цілий цивілізований світ. Він остерігає уряди всіх держав світа, що литовський уряд видає пашпорти для „злочинних" цілей. Він твердив далі, що Литва зробила таке, чого ще не зробила ніяка друга держава в світі, даючи поміч терористам вже навіть по вбивстві міністра Перацького. Казав, що такого випадку не знає навіть міжнародне право.

Покликується на Злучені Держави.

Прокуратор Желенський згадав потім іще й за уряд Злучених Держав і заявив, що польська влада одержала від нього пашпорт з литовською печаткою, яким послугувався український революціонер Сушко, що під іменем Мельничука намагався дістати для себе на литовський пашпорт візу на вїзд до Злучених Держав. Фотоґрафія на тім пашпорті, що був виставлений на імя Мельничука, представляє в дійсности Сушка.

В ДАЛЬШІМ НАСТУПІ ПРОТИ ОУН.

ВАРШАВА. — Ще не знати, що буде робити Польща зі своєю акцією проти ОУН по скінченні варшавського процесу. Особливо не знати, чи вона піде з жалобою проти Литви до Ліґи Націй. Знати тільки те, що Польща вже поробила заходи в швайцарськім уряді, щоб Швайцарія відмовила захисту полк. Коновальцеві. Американський кореспондент подає, що Швайцарія вже видалила полк. Коновальця, який опинився на французькій землі; а що й Франція не дає йому захисту, то тепер невідомо, де він знаходиться.

НІМЕЧЧИНА ПРО ЖИДІВ І ЛІҐУ НАЦІЙ.

БІРЛІН. — Німецька преса атакує Джеймса Мек Донелда, бувшого комісаря Ліґи Націй для втікачів з Німеччини, за те, що він піддає Лізі Націй справу вгляду в долю переслідуваних Німеченою жидів. Німці кажуть, що Ліґа Націй радше пильнувалаб своїх справ і займалась охороною національних меншин тих держав, які є її членами. Жидівська справа Німеччини є внутрішня справа самих німців, а їх історія вже навчила, що для них добре, а що зле, та хто спричинив їх руїну.

АНҐЛІЯ ДОПОМОЖЕ ФРАНЦІЇ Й НА СУШІ.

ПАРИЖ. — Вияснилося, що якби Італія заатакувала Францію на суші, то й тут Анґлія рішена прийти Франції з допомогою. Бо допомогу на морі вже давно приобіцяла.

ІТАЛІЯ ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

РИМ. — Італійський уряд висказав перед шведським консулем свій жаль, що на фронті в Етіопії бомбардовано станицю Червоного Хреста, при чім були жертви в людях, і то зі шведського роду. Італія заявила, що італійська атака була відплатою за те, що етіопці стяли голови двом італійським летунам, що були змушені осісти на землю, яка знаходилася в контролі етіопської армії.

ЗАПОВІДАЄ БЕЗПОЩАДНУ БОРОТЬБУ.

РИМ. — Вся преса домагається безпощадної боротьби з „варварами". Так називають італійці етіопців за те, що стяли голови італійським летунам, та заткали ті голови на кінці спис і обносили по місті. Покищо є певна вістка, що таке сталося з одним італійським летуном.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВОРІЧНІ ВОРОЖБИ

З приводу Нового Року американські ґазети, а з ними економічні, суспільні й політичні діячі розписуються широко про вигляди економічного, політичного й суспільного життя в 1936-тім році.

Нема зрештою в тому нічого надзвичайного. Було це відай старинним звичаем всіх людей і народів у світі робити щось подібне з приводу великої переміни в природі, що діеться при кінці грудня. Навіть найпримітивніші народи з того приводу згадували старий рік та робили ріжні ворожби й пророкування про новий рік, ба навіть робили ріжні чародійні заходи, щоб запевнити собі доспіх у наступнім році. Тому й не дивниця, що на початку нового року думки кождої людини линуть у минулий рік, а мрія — у будучий.

Ще менше можна тому дивуватися на переломі 1935-го й 1936-го року, коли світ знаходиться в тяжкій переломовій стадії. По цілому світі ціла маса великих інституцій знаходиться в тяжкій кризі. Навіть величезні держави й народи нині не певні свого завтра, а декотрі навіть знають, що завтра можуть перестати існувати. Здаеться, нема сумніву, що величезний, бо яких 400 міліонів душ числячий, китайський народ, як не цього року, то в найближчих роках перестане існувати як самостійна держава.

Не тільки деякі політичні орґанізми знайшлися в обличчі смерти, але навіть ціла система економічного життя, на якій спираеться більша частина світа, знаходиться в небезпеці. Коли з одного боку секретар праці в кабінеті Рузвелта ґоворить про неминучу смерть капіталізму, якщо він не зреформуеться, а з другого боку визначний кардинал в Америці остерігае Америку перед загрозою комунізму, то це можна признати за доказ, що капіталізм справді переходить небезпечну кризу.

Політична кріза світа зачіпае Америку дуже живо, але тільки посередньо, а кріза капіталізму — безпосередньо. На тлі цеї економічної кризи розвиваеться в Америці тепер небувала політична кріза. Американський уряд під проводом Рузвелта почав дуже ориґінальні заходи ратувати край з кризи. Проти цих заходів виступають зправа і зліва. Для перших Рузвелт пішов задалеко, для других не пішов досить далеко, або зовсім ніде. Між цими трома течіями ведеться тепер на наших очах завзята боротьба. Як вона випаде, ніхто наперед не може сказати з ніякою, хочби приблизною правдоподібністю.

Як вона не випалаб, чи на нашу користь, чи на нашу шкоду, на всякий випадок сказати можна, що боротьбі не буде бракувати цікавих прояв. Будучність може бути темна, але вона буде цікава. Нема сумніву, що живемо в дуже цікавих часах.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(25)

Свідок зустрічався потім впродовж кількох днів з тою Солецькою, а після її відізду відібрала річи, які Солецька залишила в мешканні Цірманової, де Солецька мешкала.

Свідок не давав тій незнаній жінці „доводу" на імя Солецької. Каже, що коли Чайківській показали знимку Гнатківської — пізнала в ній ту Солецьку.

З черги зізнае свідок **Мацеевська,** в якої мешкав підс. Чорній у Люблині.

Дня 15. червня, коли Чорній відпровадив на стацію свого товариша, приїхав автом якийсь мужчина, що спитав за Чорнієм. Довідавшись, що його нема в хаті, просив незнайомий дозволу зачекати на нього. Чорній вернувся щойно по півночі. Незнайомий переночував, а ранком вийшов і більше не вернувся.

Суд показуе свідкові знимку Мацейка, однак свідок не може розпізнати зі знимки.

Тому, що свідок не памятае деяких подробиць, суд відчитуе зізнання свідка, зложені в слідстві. Свідок ті зізнання потверджуе.

Перед судом станув кельнер „Каварні Европейської", свідок **Александер Беньковський,** який зізнав, що Лебедь був частим гостем у каварні в пополудневих годинах, коли був найбільший рух і коли заходив там мін. Перацький.

Свідок **Юзеф Зайонц,** мешканець нічліґарні при вул. Вольскій, описуе здогадного Ольшанського. В слідстві свідок рішучо пізнав Мацейка зі знимки.

На внесок прокуратора відчитають зізнання того свідка, зложені в слідстві, а потім показують течку Мацейка, яку свідок пізнае.

Опісля візвано на салю чергового свідка. Це свідок **Юзеф Будни.**

Свдіок переводив нагляд на терені Данціґу, куди прибув, здаеться, дня 18. червня 1934.

Свідок звернув особливу увагу на Андрія Федину, визначного діяча ОУН.

Дня 22. червня побачив Федину на вулиці в товаристві незнаного мужчини, яким, як опісля виявилося, був Лебедь.

Слідкуючи за Лебедем, свідок спостеріг, що той удався на вулицю Шлеґеттерштрассе ч. 13а, де в партеровім вікні вичікувала його незнана жінка, як виявилося, Гнатківська.

Обое вони всіли потім на поїзд до Цоппот. В переділі розмовляли по українськи. Лебедь мав втомлений вигляд і носив соняшні окуляри.

В Цоппотах чекали півтори години на Федину, який, купивши білети вступу на мольо, повів усіх туди.

Лебедь всів на пароплав „Прейзен", леґітимуючись якимсь документом.

Свідок вернувсь до Данціґу і получився телефонічно з варшавським слідчим урядом, який доручив свідкові поїхати до Свінемінде і там далі наглядати. Там довідався свідок, що німецька поліція арештувала якогось осібняка, що його опис особи відповідав Лебедеві. Лебедя відвезено до Штеттіна, а потім до Берліна, звідтіль літаком — до Варшави.

Свідок вернувся до Данціґу, де слідив Гнатківську. Устійнив, що вона замельдувалася як Ірена Солецька.

Дня 26. червня прийшла до Гнатківської Олена Чайківська, яка забрала Гнатківську до себе.

На запит прокуратора Желенського свідок подае, що Лебедь мав на собі чорний ґумово-цератовий плащ.

Свідок пізнае серед обвинувачених Лебедя. Далі виясніое, що в Данціґу укривалося багато членів ОУН.

Після арештування Лебедя на домагання польської влади **поліція в Данціґу виловила чимало членів ОУН і видала Польщі.**

Федина і Горлякевич успіли втекти.

На запит оборони свідок вияснюе, що не мав змоги ствердити, яким документом леґітимувався Лебедь, сідаючи на пароплав.

З черги, на запит прокуратора, подае, що данціґська поліція знайшла в мешканні Згорлякевича чимало записок і документів. З тих записок ствердив свідок, що в 1933 р. відбулася в Оліві військова конференція.

ЗІЗНАННЯ МАКАРУШКИ.

Адвокат д-р Ганкевич просить суд, щоб упередив свідка, згідно з приписом П. К. К., що він, як той, що знаходиться в слідстві, мае право відмовити таких зізнань, що йому особисто моглиб пошкодити.

Прок. Желенський, покликуючись на рішення найвищого суду, заявляе, що суд не е обовязаний упереджувати свідка про управнення з арт. 106 П. К. К., а позатим свідок, який рівночасно обвинувачений в іншій справі, як у слідстві так і в цій справі подав уже, що був членом ОУН і представив свою діяльність в орґанізації.

Свідок Макарушка зізнае, що йому доручено в ОУН реферат конспіративно - розвідчого вишколу. Тому, що його розконспірував Р. Барановський у самбірськім процесі і тому, що свідок кінчив студії — завдань не виконував.

„Ґрипс".

Дальше стверджуе Макарушка, що в другій половині січня цього року отримав у вязниці „ґрипс" українською мовою, в якому приказали йому признатись до знайомства з членами ОУН, Бандерою і Малюцою, як теж виявити ідеольоґічних референтів як невинних, суд і так звільняк невининх, суд і так звільнив.

Згідно зі змістом „ґрипсу" свідок нібито подав теж, що брав участь у засіданнях Краєвої Екзекутиви ОУН в червні 1933 р. і в лютім 1934 р., хоч — як подае свідок — у тих засіданнях участи не брав.

Був, щоправда, на ширшому засіданні, де участь брали симпатики орґанізації, мабуть на засіданні ради, де обговорювано шкільну акцію.

Далі свідок подав, що повірив в автентичність „ґрипсу" і зложив зізнання в слідстві.

Пізніше прийшов до переконання, що „ґрипс" не походив з українських кругів і тому сьогодні відкликуе свої зізнання, зложені в слідстві.

Тому, що між зізнаннями свідка в слідстві й нинішнім е суперечности, суд рішив відчитати зізнання Макарушки, зложені ним у слідстві.

ЩО ЗІЗНАВ У СЛІДСТВІ.

З дуже обширних і подрібних зізнань свідка Макарушки виходить, що зпочатку він не признався до приналежности до ОУН.

Щойно в липні 1934 признав, що був членом орґанізації. Коли запізнався з Барановським, той хотів втягнути свідка до боевої діяльности, а саме до нападу на почту в Коломиї. Свідкові це не подобалося. В дальшій акції ніякої участи не брав, бо його арештували.

Опісля свідок зізнав про свою діяльність у юнацтві, що підлягало ОУН. В 1931 р. перейшов Макарушка конспіративний курс військового вишколу. Переробив засади тактики, науку про зброю і т. п. Після скінчення курсу піддався іспитові.

В 1932 р. знову навязуе контакт із ОУН. Працюе в розвідчім рефераті, що мав конспіративно-розвідче завдання вишколювати членів ОУН, як теж вести назовні орґанізації і внутрі розвідку.

Свідкові кілька разів доручували ведення нагляду, між іншим, коли і в який спосіб висилають грошеві транспорти з Банку Польського, почти, тощо. Йому до помочі дали три особи, в тім числі дві жінки. Зпочатку свідок вишколював їх, а потім доручив їм важніші функції.

Між іншим наглядали над розміщенням влади безпеки й цікавилися чисельним станом польських військ. Роблено пляни будинків суспільноїужитковости, мапи казарм, далі — опрацьовувано статистичні дані. Щодо акції боевої орґанізації, то свідок противставився їй.

Від 1933 р. працював свідок спільно з **Олександром Пашкевичем.** Його реферат провадив теж цілу низку слідств і доходжень серед членів орґанізації. Особливо в відділі кольпортажі літератури ОУН повстали „всипи".

В квітні 1934 р. передав Макарушка свої функції Пашкевичеві і хотів узяти відпустку, бо йому **не подобалась в ОУН та безнастанна революційність і терор, як теж марнування інтеліґентної української молоді.**

Щодо вишколу членів, зізнав свідок, що крім ідеольоґічного і розвідчо - конспіративного вишколу ведено ще й військовий.

В часі, коли Макарушка входив у склад Краєвої Екзекутиви, на засіданнях обговорювано ріжні політичні виступи, як: протишкільну й протисовєтську акцію. З весною 1934 р. радила Краєва Екзекутива у справі плянованих польською владою концентраційних таборів. І тоді рішено створити т. зв. „зелені кадри", т. е відділи, що мали скриватись по лісах і звідтам розпочати партизанку. В тих засіданнях брали крім свідка участь Бандера й Малюца.

Позатим зізнав Макарушка цілу низку подробиць, що дотичили ОУН. Особливо потвердив, що **краевим провідником був Степан Бандера, орґанізаційним референтом був Іван Малюца, референтом пропаганди — Ярослав Спольський, ідеольоґічним — Янів, а в останніх часах — Стецько.**

В засіданнях Краєвої Екзекутиви брала теж участь **Анна Чемеринська,** а кілька разів був теж **Роман Шухевич,** що був, на думку свідка, боевим референтом.

Краєвого провідника іменував заграничний провід ОУН. Цей провідник був керманичем усеї революційної акції на терені західньо - українських земель (ЗУЗ). Провідник підлягав заграничному проводові і від нього отримував інструкції й прикази. В краю був провідник найвищою приказною владою. Краєва Екзекутива мала тільки дораджуючий голос. Її члени були виконавцями завдань, що їх дорučував провідник, а з провідником були в постійному звязку.

Свідок відкликуе.

Після відчитання зізнань Макарушки предсідник ставляє свідкові цілу низку запитів.

З відповідей виходить, що Макарушка заперечуе свої зізнання, що дотичать його контакту з підсудним Бандерою, Малюцою, Яновом, Стецьком і Чемеринською, як теж участи в засіданнях Краєвої Екзекутиви.

Він заявив, що зізнав згідно з тим, як було доручено йому в „ґрипсі".

Щодо Пашкевича, то Макарушка потверджуе, що мав із ним звязок і давав йому доручення.

В справі Р. Шухевича зізнав тому, що бачив його на згаданій ширшій нараді ОУН, де обговорювано протишкільну акцію. В тій нараді брали теж участь і симпатики ОУН.

(Далі буде).

Роберт Бракко.

БАНДИТ

Майже перед самим світанком вдалося бандитові ограбити якогось прохожого, що вертався домів. Заробіток був непоганий: годинник з важким золотим ланцюжком і круглий портфель. Біля городу Кавур було зовсім темно й ледви, чи бачив хто напад.

Бандит поволі проліз у город, щоб перелічити заграблені гроші, коли нагло при самій землі доглянув якусь тінь: хтось повзав між деревами.

Поволі, крадькома підійшов ближче.

Тінь спинилася і нагло стишений жіночий голос почав благати:

— Ні, ні! Не можеш мене придержати! Я ще його не залишила! Я ще не відійшла! Ні, ні!

Недалеко між кущами бандит доглянув поздовжну чорну тінь.

— Ти відьмо! — кинув сердито — таж це труп дитини.

— Ні, ні! — заперечила живо жінка, він жие, це.., хлопчик... живий...

— Мушу його побачити!

— Не руш його! Він спить.

— Спить?

— Так! Щож я мала з ним робити? Чотири дні ховала я його, цеї ночі я мусіла...

— А чомуж ти хотіла його живцем закопати?

— Ні! Я оттак його положила. Думала, може Господь змилосердиться, хтось ітиме туди й завважае, візьме...

— А чогож ти, відьмо, викопала яму?

— Я не викопала, присягаю тобі. Я знайшла її під кущами.

— І ти хотіла це бідне немовлятко, тіло й кров твою, тут покинути? Щоб воно замерзло? Звірюка ти, а не мати! Нема просто кари для тебе! Ходи зі мною!

І бандит витягнув руку. Жінка поступила крок назад і глухо кинула:

— Піду з тобою, але скажу тебе арештувати за напад!

Бандит спинився і закусив уста.

— Ти бачила?

— Так. Я спершу думала, що ти з поліції. Але пізніше... Я не думала, що ти мене побачиш. Мабуть нас чорт мае в своїй опіці... Разом підемо в тюрму.

Бандит подумав, а потім поволі почав говорити:

— Може й так... Але що я маю робити? Мушу дати їсти жінці. Але ти? Я з голоду... А ти чого вбиваеш свою рідну дитину? Чий більший злочин?

— Я не маю нікого, хто думав би про мене; не маю чоловіка, не маю батька. А цього, кого я любила, вбила машина в фабриці. Працюю на хліб для себе й для старої матери. Щоб зробила стара спаралізована мати, якби я померла? А хто дасть мені працю, як побачить у мене дитину?

Бандит призадумався і якось лагідніще сказав:

— Та воно так. Воно завжди якось інакше, як треба.

Зняв кашкет і почіхався в голову. Опісля нахилився над ямою. Осторожно підніс лахміття, в яке було завинене немовля, і надслухував.

— Не вмерло. Дихае! — заспокоївся.

І нагло звернувся до жінки:

— Ну, а тепер іди!

Жінка здріґнулася.

— Що ти?

— Я візьму дитину. Краще йому буде в мене як тут, у ямі. Гроші на молоко для нього маю, а моя жінка й так тужить за дітьми. Нема дітей у нас. Далаб собі очі виколоти, щоб сина мати! А тепер матиме сина від мене. Хоч то не її син, але мій подарунок. Буде така щаслива, як почуе слово: мама!

Знову нахилився і осторожно взяв дитину на руки.

А коли жінка все ще стояла коло нього, грізно повторив:

— Ідеш, чи ні?

— Вже йду! — сказала покірно.

— Ти, але вважай! Ми зовсім не знаемося. Розумієш? Ти ніколи не бачила мене, ні я тебе. Розумієш?

— Розумію!

— Ну, йди! Чогож стоїш?

Мовчки, поволі відійшла. Бандит нахилився над дитиною і ніжно, немов лякаючись чогось, поцілував немовля в чоло.

А. Польцер.

ДОКАЗ

Ледви пролунали сто один гарматніх вистрілів, ледви розвіявся дим із кадил, спалених у честь богів, а цісарський діядем, дорогоцінний плащ і скиптр лежали ще в святині на вівтарі, як уже коронаційні свята знайшли свій скромний відгомін перед судом. Обвинувачений був спокійний і немолодий уже громадянин з провінції, Ву Чанґ.

Справа виглядала так: Ву Чанґ, що приїхав до Гні-Кінґ виключно тому, щоби бути присутнім на коронаційних урочистостях, винайняв від перекупки вікно, з котрого хотів бачити вїзд цісаря до міста. Думав, що в цей спосіб буде могти зовсім спокійно й вигідно насолоджуватися величавим видом молодого цісаря в його ясно-блакитнім однострої, нашитім густо золотом; що побачить мандаринів у дорогих одягах військових старшин, орхестру, чужі делеґації і т. д. За цей величавий вид Ву-Чанґ, як заможний чоловік, заплатив перекупці згори без торгу 10 таелів. На жаль, в останній хвилині стрінуло його розчарування.

Тому, що побоювалися якихось випадків, коронаційний похід пішов на приказ влади зовсім пустими вулицями й не вільно було під загрозой найтяжчих кар виглядати із вікон. Наслідком того була між іншим і судова розправа Ву Чанґа. Бо коли він переконався, що за свої гроші нічого не побачить і що може лише прислухуватися відгомонові далеких, радісних окликів у честь цісаря, впав у велику лють. Кинувся на перекупку й насильно видер її своїх 10 таелів.

Суддя Пу Феї звернувся до обвинуваченого з запитом:

— Ву Чанґ, чи зізнання тої жінки е правдиві?

— Ні, о мудрий Пу Феї, — закликав плачливим голосом мужчина. Ані я не кидався на неї, ані я не видирав їй грошей. Я е чоловік тихий і спокійний. Кожний може це посвідчити. Перекупка Чунґ Вонґ сама кинула мені їх під ноги, коли я зажадав від неї звороту.

Далі не міг ґоворити, бо Чунґ Вонґ зірвалася зі свого місця й крикнула пискливо:

— Стидайся! Тепер обріхуеш навіть високий суд!

І повторила ще раз слово за словом цілу справу, з такою рішучістю, що це зробило на суддях деяке враження. Ву Чанґ не вмів так добре боронитися. Заплутався у своїх власних твердженнях і повторяв лише за кожним разом, що він невинний.

Суддя подивився на худенького, слабого мужчину, а опісля на грубу, опасисту Чунґ Вонґ і рішив:

— Ву Чанґ, звертай тій жінці 10 таелів.

Ву Чанґ зітхнув тяжко й передав гроші своїй противниці, якої лице засяло радістю.

— А тепер, вийди до сіней — сказав суддя до жінки, а коли ця вийшла, звернувся знову до Ву Чанґа:

— Чи далі твердиш, що Чунґ Вонґ віддала тобі добровільно гроші?

— Так.

На лиці судді Пу Феї показалася незамітна усмішка:

— Добре. Отжеж іди й відбери від неї свої гроші.

Ву Чанґ поглянув на суддю й нерішуче вийшов із салі. За хвилину залунали в сінях голосні крики, двері різко відчинилися й на салю влетів обвинувачений. Лице в нього було подряпане й повне синців, мав подертий ковнір, всі ґудзики при сурдуті пообривані! За ним вкотилася воївнича розлючена перекупка Чун Вонґ:

— Хотів відібрати мені гроші! — закликала люто.

Мудрий Пу-Феї піднісся і промовив голосно: — Суд дійшов до переконання, що обвинувачений е невинний, бо виявилося, що він не міг би насильно відібрати грошей від обвинувачуючої. Чунґ Вонґ, віддай зараз Ву Чанґові десять таелів. — А тепер можете відійти!...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МАЛО ДОБРИХ ЖЕНИХІВ?

У недавнім числі „Ню Йорк Таймса" звертає одна стаття увагу на брак добрих женихів в Америці.

Остерігає вона Американців, щоб не думали собі, що в Америці ще далі більше чоловіків, охочих до подружжя, ніж дівчат. Так було давніше. Нині, каже стаття, справа обернулася: нині тут більше охочих до подружжя дівчат, ніж охочих до подружжя хлопців.

Говорить таке д-р Пол Попенов, директор Інституту Родинних відносин у Лос Анджелесі. Його становище показує, що це людина, що може знати такі справи, причім шанує своїх читачів настільки, що не буде їм говорити річи, які тільки йому на голову приплинуть.

Висновки його дослідів кидають деяке світло на питання, чому хлопці слабше зорганізовані, ніж дівчата. Чи не тому просто, що хлопців менше?

ЩАСЛИВІСТЬ У ПОДРУЖЖІ

Між іншим д-р Попенов подає цікаві висліди розсліду над щасливістю в подружжі.

Група дослідників старалася знайти основу почуття щасливости в подругів. Питалися подругів просто: „Чи чуєтеся в подружжі щасливі?" Допитувалися вони 3,000 подругів. Всі допитувані було освічені люди.

Рівночасно допитувалися подругів: „Хто у вашім подружжі старшує?" Себто: чоловік чи жінка?

Показалося, що між подружжями, в котрих жінка старшує („носить штани"), щасливими назвали себе 47 процентів подругів. Між подружжями, в яких чоловік старшують, назвали себе щасливими 61% подругів. У подружжях, де ні чоловік ні жінка не старшує, себто в подружжях, що спираються на рівности обох подругів, „на кооперативній співпраці", 87% подругів назвали своє подружжя щасливим.

Це один з перших розслідів над щастям у подружжі, бо хоч подружжя стара інституція, то за почуття щасливости якось люди не питалися.

НАУКА Й ТРАДИЦІЯ.

Міг би хтось зробити з того розсліду висновок, що щастя в подружжі найлекше тоді добути, коли обидвоє подруги в подружжі вважають одно другого рівним, коли ні одно не хоче старшувати над другим, коли вони хочуть співпрацювати, не панувати.

Цей висновок стоїть видно в суперечности з традиційними висновками в тій справі. Досі звичайно вважали, що щастя в подружжі можливе тільки тоді, як у родині старшує чоловік. Якби приняти висновок з фактів д-ра Папенова, то порадно булоб чоловікам закидати бажання старшувати в подружжі, а замісць цього організувати подружжя на засаді рівности й співпраці.

Якби знову признати традиційне розуміння подружжя, то треба би відкинути висновки д-ра Папенова.

ХТО КРАЩЕ РАДИТЬ?

Традиційне становище спирається на досвіді довгих віків. Як наш нарід (а з ним багато інших народів) уважає що в подружжі має старшувати чоловік, то можемо припустити, що до цього висновку довела нарід обсервація (спостерігання) справжнього життя.

Та проти цього д-р Папенов висуває свій висновок, що спирається на докладно обдуманім розсліді. Хоч кожний нарід виробляє свої традиційні висновки на довгих обсерваціях, то д-р Попенов може сказати, що ніяка нація не може мати такого широкого досвіду, як має він; адже він розслідив 3,000 подруж, а традиція звичайно спирається на кількох фактах, які нарід узагальнює.

Отже може сказати д-р Папенов: як чиїй поради варта прислухуватись, то моїй.

РІВНІСТЬ БЕЗ ЩАСТЯ?

Одначе хочби навіть признати загальну вартість висновків д-ра Папенова, то відразу видно, що не може його рада відноситися до всіх.

Наперед, що сталося з 13 процентами подруж, що не признали себе щасливими, не зважаючи на те, що вони організували своє подружжя не засаді рівности й кооперацийної співпраці? Видно, що є люди, які не признають себе щасливими в таких подружжях. Можливо, що дехто з тих людей не почувається щасливим з інших причин; але чи не можливо, що є й такі люди, яким рівність і „кооперацийна співпраця" не понутру?

Відомож, що є люди, які рівности не люблять, які в товаристві, де люди признають себе один з одним рівними, не почуваються щасливими. Є звірята, що не почуваються щасливі без пана над собою, а є й люди такі, що не хочуть рівности й вічно шукають собі пана.

Чи нема багато таких між жінками? Адже чути нераз, як вони описують як доброго чоловіка якраз такого, що над жінкою старшує. Як може така жінка почуватися щаслива з чоловіком, що над нею не старшує? Адже у самого д-ра Папенова у подружжях, де чоловік старшує, знайшлося аж 47 на кожду сотку щасливих жінок.

Отже з розсліду Папенова ледви можна робити висновок, що рівність у подружжі гарантує щасливе співжиття подругів. Зі старшуванням і відлеглістю старшування, як з усякими справами смаку, не можна сваритись. Один любить одно, інший любить інше. Як наш нарід каже: не те красне, що красне, а те, що кому подобається. Що виходить на добро подругам, досліджуваних Папеновом, ще не конче вийде на здоровля іншим. Що українцеві на здоровля, німцеві на смерть.

РІВНІСТЬ І ОСВІТА.

Зрештою Папенов не розслїджував подруж, які тільки йому під руки попадали, але вибирав між ними, себто вважав одні за підходячі для його розсліду, а інші бракував.

За основу вибору він брав освіту. Себто він розсліджував тільки освічених людей.

Отже якщо можна з його даних робити якийсь висновок, то чи не той, що серед освічених людей рівність у подружжі дає краще запевнення щастя в подружжі, ніж старшування чоловіка або жінки?

Кажуть, що один американський лікар, що мав серед своїх пацієнтів багато поляків, лікував раз одного поляка, недужого на тиф. Жінка хорого сказала йому, що чоловік її дуже хоче квасної капусти, і питалася, чи можна йому такої капусти дати.

„Боже борони!" — крикнув лікар. „Це булоб убивством для нього! Як конче хочете, то дайте, але я від цього руки вмиваю!"

Як лікар прийшов за кілька днів на другу візиту, хорий уже був перейшов крізу. „Це краще, ніж я сподівався", каже лікар. „Бачите, як то добре, що ви йому капусти не дали".

„Та я якраз йому капусти дала!" — каже жінка. „І такої квасної, що можна до стелі скочити!"

Лікар записав собі в своїм записнику: „На тиф помагає квасна капуста".

Як прийшлося йому лікувати іншого чоловіка (це був уже американець), він казав йому дати квасної капусти. Хорий зїв капусти й умер. Лікар подивився на свою записку, що довела до смерти його американського пацієнта, і з лютю перечеркнув її. По хвили задуми на її місце написав іншу: „Квасна капуста добра на тиф, але тільки полякам".

ГОЛОВНА КОМАНДА ОРГАНІЗАЦІЇ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ

пересилає

в Дні Різдва Христового й Нового Року

щирі дружні січові побажання всім Сотням О.Ч.С. та їх Членству, Проводові Українських Націоналістів і всему Організованому Націоналізмові, як рівнож усім однодумцям і симпатикам Організації Чорноморської Січи, щоб скоро святкували ми всі разом Різдво Української Держави.

З націоналістичним січовим привітом СЛАВА УКРАЇНІ!

Степан Фік, Головний Секретар. — Дмитро Тарас Білецький, Головний Командант.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ БРІТЕН, КОНН.

Величаве національне свято посвячення націоналістичних прапорів.

Ню Брітен не бачив іще такого величавого українського свята, як це ми мали 28. листопада 1935 р. Воно довго лишиться в памяті не тільки Українців з Ню Брітен, але також в памяті учасників з інших міст.

Заходами Горожанського Клюбу, тов. св. братства св. ап. Петра і Павла, від. 254 У. Н. Союза; Червоного Хреста, від. ОДВУ та Церковного Хору відбулось у вище згаданім дні посвячення американського й українського націоналістичного прапору. Зібравши відповідну суму на закупно прапорів, нюбрітенські Українці рішилися зорганізувати це свято.

На день 28. листопада розписано численні листи та запрошення по ріжних громадах, клюбах, товариствах цілого стейту, як також по сусідніх стейтах. Тому, що організатори свята хотіли, щоб рівночасно з посвяченням прапорів відбувся бенкет („День Подяки"), то жінки Червоного Хреста мали виконати неабиякий труд.

Хоч погода в дні 28. листопада була погана, то це не перешкодило святу, бо вже раном почало напливати до церкви багато народу. В год. 10 почалася Служба Божа, до якої станули три священики: о. Ялечко з Ню Брітен, І. Врублевський з Котсвил і о. А. Бек з Бріджпорт. Ціла церква була переповнена народом. Целебрантом був місцевий парох, а патріотичну проповідь виголосив о. Врублевський. Щойно тепер увійшли прапорщики в церкву, несучи американський і український прапор, при яких були привязані жовто-блакитні стяжки, що їх несли маленькі дівчатка в українських строях. За тими двома прапорами ввійшов п. Т. Свистун з Філядельфії в асисті двох членів відділу, а за ними знову два прапори: американський і націоналістичний з тризубом. Були це члени ОДВУ з 10 і 11 відділу з Ню Йорку з пп. Черноком та Гельнером на чолі. Тоді настала якась справді зворушлива хвилина: кожному билося серце, бо кожний вірив, що він неначе в Україні серед рідних.

Посвячення прапорів доконав о. Ялечко. До прапорщиків, пп. Котика й Савчишина, що принимали прапори з його рук на позір, він промовив: „Будьте хоробрими й нехай скріпляться серця ваші, та поконичте ворогів своїх, все уповаючи на Бога. Передаю вам ці знамена хоробрости й співпраці з тим благословенням, щоб ви під тими стягами твердо й непохитно стояли в побожности, вірности й любові до своєї Вітчини й у щирій любові один до одного й так удостоїлися ласки у Бога й пошани у співгорожан".

По церковних торжествах всі пішли до церковної салі, де мала відбутися національна частина свята. Тут уже очікували міські урядники зі своїм посадником. Програму свята відкрив гром. Котик, після чого хор під управою п. Хоптяка відспівав „Слава Україні", і наступило передання прапорів. До американського прапору промовляв п. Скарборо, командант місцевого відділу легіонерів, а хор проспівав „Стар Спенглед Беннер". Промовець заявив, що бував уже на багатьох святах, але такого порядку й дисципліни, що їх виявили українці на святі 300-літнього ювілею, він ще не бачив. До українського прапору промовляв п. Т. Свистун, головний організатор ОДВУ, що в гарних словах зясував значіння прапору в організованім життї українців. Хор з п. Хоптяком відспівав „Ще не вмерла Україна". З того приводу посадник п. Дон, міський писар (клерк) п. Г. Е. Шай, шеф пожежної сторожі п. М. Т. Савні, командант легіонерів п. Скарборо та командант „Єнкі дивіжен", п. Крін, виголосили короткі промови, а всі вони підносили добре імя нюбрітенських українців. П. Крін на кінці промови гомінким окликом підняв „Слава Україні!"

Після того відбувся бенкет з участю понад триста пятьдесять осіб. Підчас бенкету був тостмастром п. Хоптяк, місцевий учитель. Промови виголосили оо. Врублевський, Бек, Ялечко, пп. Чорнюк і Бойчук з Ню Йорку, від Української Громади в Ню Гейвен п. Марущак і зложив $5; від бр. св. Михайла в Стемфорд, від. 350 У. Н. Союза, прочитано привіт з чеком на $5; від Червоного Хреста з Бріджпорт, від Української Громади з Вилментик витав п. Савка, дальше писемні привіти від тов. ім. Франка з Брістоль, від. 390 У. Н. Союза, п. Савик; від Української Громади в Норвич, від Української Громади в Савтпорт, $5; від бр. св. Івана Хрестителя, від. 138 У. Н. Союза в Глесбури, $5; п. Агафія Бундзяк з Ню Гейвен, $5; від тов. Любов, від. 370 У. Н. Союза з Ню Гейвен, витав п. Колесник, $5; від бр. св. Михаїла Арх. з Ню Гейвен, витав п. Гричаник, і зложив $10. Дальше всі відділи Червоного Хреста стейту були репрезентовані: від. 5 з Гартфорду, від. 62 з Глестонбури, від. 69 з Норвич, від. 19 з Ню Гейвен (панна Оля Небор) та від. 50 з Бріджпорт. Від комітету „Оборона Лемківщини" з Ню Йорку витав п. О. Роман.

Пані Анна Гладун, організаторка Червоного Хреста, виголосила дуже гарну промову до українського жіноцтва, взиваючи його до організації та культурно-громадянської праці для добра нашої нації.

Опісля п. Свистун перевів присягу новозорганізованого відділу ОДВУ ч. 66 і Червоного Хреста та виголосив промову про значіння прапору для зорганізованих українців, як також про недавно визвольну боротьбу України за свою державність. Горячими оплесками привитала публика промовця, а радощам не було кінця. Хор відспівав знову американський і український гимн.

На кінець іще одна мила несподіванка: Товариш Черняк уставив у військовому порядку умундурованих членів ОДВУ та зробив похід через сцену при звуках пісні „Гей ви, Стрільці Січовії", виголосив промову і серед численних „Слава Україні" вивів націоналістів до відділу домів.

Так нюбрітенські українці відсвяткували таке небуденне народне свято. За це їм належиться повне признання. Це приклад іншим українцям в Америці до наслідування. Побажано, щоб нюбрітенці дальше не переставали працювати, бо треба признати, що вони мають гарних людей, яким не бракує ані доброї волі, ані патріотизму до праці.

Фінансовий звіт зо свята буде поданий у „Свободі" пізніше.

Комітет.

ПОЗІР! СТЕПЛЕТОН, Н. Й.! ПОЗІР!

12-та СОТНЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ в Степлетон, С. Ай., Н. Й.

піде

З КОЛЯДОЮ НА СВЯТА

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

Отсею дорогою повідомляємо цілу Українську Громаду нашого міста, що лиш Січовики будуть ходити по коляді на вище згадану ціль, тому просимо дуже не жалувати різдвяного дарунку тим, які змагаються за Волю цілого Українського Народу!

Христос Раждається!

З націоналістичним січовим привітом СЛАВА УКРАЇНІ!

Команда 12. Сотні О.Ч.С.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Міннеаполіс, Мін. — В збірці, проголошеній в ч. 297 „Свободи", має бути: Олекса Козак $1, а по 50 ц.: Павлина Шабатура й Евген Шабатура.

До тих, що надсилають звіти зі збірок на народні цілі. — Будьте терпеливі. Бачите, що варшавський процес вимагає багато місця в газеті. Тому інший матеріял треба тепер інакше розділювати, а тимсамим не можна присвячувати цілої сторінки виказам з жертводавцями. Все, що надіслане, буде поміщене. Тільки треба кождому ждати на свою чергу.

П. М., Філядельфія, Па. — Ваші завваги дуже слушні. Але в тім випадку помиляєтеся. Концерт був улаштований шкільним комітетом і за вступ, а весь дохід пішов на школу.

І. Х., Ембрідж, Па. — Не думаємо, що так було, як Ви подаєте. Тому найкраще буде, коли Ви самі звернетеся за поясненням, пишучи до Шікаговського хору, або прямо до заряду стації. Як одержите відповідь стації, то надішліть нам її, а тоді доперва знатимемо певно, що зайшло, чи по чийій стороні правда.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїм тяжкім положенню. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Микита Серкес.

ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА НА ІТАЛІЙСЬКОМУ ФРОНТІ.

Тоді, як на львівському ратуші лопотів український національний прапор, як міліони українських серць забилися живіше, як здійснювалися мрії цілих поколінь — великі маси українських вояків в одностроях австрійської армії воювали на італійському фронті.

До нас доходили тільки глухі вісти про революцію в Австрії та Німеччині, про абдикацію цісарів — про кінець війни. Безконечні кольони військ прямували всіми шляхами в північно-східньому напрямі. Кожний мав одно бажання: видістатись якнайскорше з цього пекла. Але цей відворот, це прощання з війною та з італійським фронтом коштувало нас більше жертв, ніж неодна крівава битва. Без засоблення в харчі, серед дощів та холоду в придорожних ровах, плили маси перетомленого вояцтва.

Італійські „капроні" цілими гурмами налітали на безборонні маси та сіяли смерть і калїцтво. Ранені оставалися без ніякої помочі серед битої дороги, а трупи густо стелили шлях відвороту.

Після довгих та важких маршів добились ми до границь теперішньої Югославії. Мешканці цих околиць відносились до нас прихильно. Бачили в нас не австрійських вояків, а синів поневоленого народу. На одній залізничній стації, вижидавши більш тижня на поїзд, поїхали ми на Відень. І щойно тут дізналися ми докладніше про події в нашій батьківщині. У всіх нас було одно непереможне бажання: на крилах злетіти на рідну землю та з тими самими крісами, з якими переходили Сочу і Піяву, стати в обороні загроженої волі...

На залізничому двірці наддунайської столиці неслись могутні звуки нашого національного гимну. Чужинці-вояки зглядалися на нас. Вони не могли зрозуміти, чому оці сірі, збідовані постаті, такі веселі, щасливі, чому якимсь дивним огнем горять у кожного очі...

Наш поїзд довгим вужем перетинав угорську рівнину. А там рідні, вільні Карпати.

Одного листопадового ранку наш поїзд спинився на стації в Лавочнім. Незабуті, щасливі хвилини! Старі, сивоволосі вояки, загартовані в чотирольтих боях, таємничо-святочно клякали на рідній землі. Дякували Богові, що вернув їх на рідну вільну землю. Витали її гарячими сльозами, спрагненими устами. Не було радісних вигуків, ні співів. Наче якась далека жура сіла на поорані чола. Бо чи сповняться наші сподівання?... В нашій уяві бачили ми стрункі молоді лави, які ставали готові на поклик Першого Листопада. В наших містах, селах, хуторах осталися певно тільки жінки, діти та немічні старці, а кожний, хто тільки міг носити зброю, пішов на війну...

Несподівано в рік опісля переходили ми Збруч. Було враз зі мною кілька стрільців зпоміж тих, що разом зі мною верталися з італійського фронту.

— Гай-гай, пане сотнику, інакше ми думали тоді, як верталися з італійського фронту додому. Миж думали, що в наших селах живої душі не останеться, що всі підуть з нами...

І понеслося з грудей старого вояка важке зітхання — мозолисті руки сильніше стиснули кріса — бистрі очі звернулись туди, де золоте сонце западало...

Василь Бачинський.

— Де видите цього року на літнище? Певно над море?

— Я виїду? Чоловіче, таж я навіть не маю грошей, щоб остатися дома!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Замісць святочних желань з нагоди Різдва Христового зложили на Рідну Школу: д-р Л. Мишуга $10; М. Мурашко, О. Ревюк, Р. Слободян і Д. Галичин по $5; О. Стеткевич і С. Шумейко по $2. Разом переслано через Обєднання $34.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

Для допомоги Лемківщині.

На руки рекордового секретаря Організації Оборони Лемківщини надійшло для Лемківщини $26. Збірка та походить з балю, який влаштувало товариство Тараса Шевченка, відділ 64 У. Н. Союза в Петерсон, Н. Дж.

Ті гроші вислано до головного касієра Організації Оборони Лемківщини, п. Борисевича в Філядельфії, з тим, що та збірка буде вислана через Обєднання на просвітні цілі для Лемківщини.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На ріжні краєві цілі.

Листопад на інвалідів У. Г. А. і визвольну боротьбу та на оборону політичних вязнів! Стоїмо в ряді тих громад, яким воля України й українського народу є найдорожчою і найсвятішою, і тому при кожній нагоді стараємося збирати жертви, якими змогли б причинитись до здійснення ідеалу української нації. Дня 10. листопада заходами „Центрального Комітету Українських Національних Організацій" відбулося в нашій громаді Свято Української Державности при співучасти всього патріотично думаючого громадянства. Переведено збірку. Бажаючі волі рідному краєві зложили свою щедру лепту. Підчас панахиди в церкві св. Володимира, на поклик о. Й. Чаплинського зібрали між вірними гр. М. Галінович і Я. Лещак $35.73.

Зложили по $1: о. Й. Чаплинський, К. Качуряк, М. Процак, І. Кіценюк, С. Задорецький, пані Френкевич, А. Погранична, Е. Воробель, Танька Чечіль, А. Гандович, М. Гульник, М. Галінович, пані Микитушна. разом $13, а решта дрібні жертви.

На концерті зібрано $27.62. Зложили по $2: о. Й. Чаплинський, П. Остапчук; по $1: В. Безкоровайна, Огар, А. Сташко, К. Возняк, Г. Кінащук, В. Кардаш, К. Пілат, І. Клок, І. Ґенега, С. Шийка, В. Вітушинський, Д. Максим, А. Фортуна, В. Зелінка; по 50 ц.: П. тушна. Разом $13, а решта дрібними.

З розпродажу вступних тикетів $46.55. З перекуски $39.40. Ввесь прихід разом виносив $149.30, а розхід $54.05. Остається $95.25, які переслано через Обєднання, а то на інвалідів У. Г. А. $45.25, на визвольну боротьбу $25, а на оборону політичних вязнів О. У. Н. $25.

За управу Центрального Комітету У. Н. О.:

Микита Галінович, предс.;
Константин Пілат, касієр;
Іван Клок, фін. секретар.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Збірка на бібліотеку при читальні „Просвіта" в селі Селиськах, повіт Березів.

Свойого часу подала я до „Свободи" просьбу до свідомих українців в Америці за допомогу в закупні книжок для читальні „Просвіти" в Селиськах. Однак, на жаль, бачу, що ми не доцінюємо ваги книжки. На таку горячу просьбу поневолених братів ми не почулись до обовязку прийти їм хочби з найменшою жертвою! Ми привикли, що має хтось прийти до нас, щоб дістати якийсь цент на якусь ціль. Так і я зробила. Пішла я між свідомих місцевих громадян, як і по ближчих сусідах, щоб зібрати на книжку для тих в рідному краю, що готові віддати своє життя для загального добра українського народу.

Зложили: Демократичний Жіночий Клюб $5, по $2: Анна Стецик, о. І. Шуховський; по $1: Д. Стецик, Т. Пізняк, І. Стек, Д. Вовк, С. Раб, В. Лібович, С. Каня, о. І. Гундяк, С. Дембіцький, М. Яремчук, І. Козуско; по 50 ц.: І. Копій, О. Білецький, Т. Гавриш, П. Гаврилів, о. д-р В. Клодницький, С. Дячишин, М. Чорний, Г. Фориняк, В. Авраменко, М. Фенчишин; О. Головчак 35 ц.; по 25 ц.: Т. Король, А. Ридош, М. Князь, П. Прус, І. Щуцький, И. Романець, М. Марків, М. Дячишин, В. Дригинич, М. Дригинич, А. Яричевський, І. Горбусь, М. Куца, А. Дзюбата, І. Ґелета, П. Щуцький, Д. Жук, П. Сапун, М. Фариняк, Я. Васьович, „Одеса", Гира, Л. М. Дрібними датками 45 ц. Разом зібрала я завдяки добрим людям $31.55. Гроші переслала я через Обєднання впрост до читальні „Просвіта" на бібліотеку села Селиська, повіт Березів, на руки скарбнички Пелагії Сич.

Анна Стецик.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На визвольну боротьбу.

З нагоди двацять пять-літнього подружжя громадян М. А. Маланяків зійшлися дня 23. листопада їхні приятелі до їхньої хати і зложили їм желання прожити многі літа і далі працювати для громади, як вони працювали до цього часу.

Громадяни Маланяки є членами У. Н. Союза, як також членами 24 від. О. Д. В. У. від початку заснування, разом зі сином.

На забаві присутні гості не забули і про події на рідних землях України. Гром. Іван Форись зясував теперішні події й згадав за наших борців та закликав до помочі визвольній боротьбі.

Збіркою занялися п. Василь Бугера і п. Ілія Семеген.

Зложили по $1: М. Мельник, Г. Маланяк, І. Маланяк, А. Маланяк, І. Семеген, В. Бугера, Т. Кіхтан, Н. Воронюк, А. Топольницький, Д. Стрілецький, П. Батрин, П. Костюк, І. Форись, В. Явірський, А. Кулядя; по 50 ц.: М. Маланяк, В. Дідик, П. Шпирка, М. Гулик, М. Слабий; по 25 ц.: М. Михайленко, С. Пшеничина, М. Горбаль, І. Костюк, І. Кирилюк. Дрібні збірки було $2.60. Разом $21.35.

Попередня збірка, котрою занялись на ту саму ціль гром. Володимир Скаврон і гром. Амвросій Пшеничний, принесла: по $1: М. Гноп, М. Денисюк, Дилюкі, М. Яблонський; по 50 ц.: В. Кунір, С. Гірман; по 25 ц.: М. Плещ, І. Медвідь. Дрібними $2.95.

До пушок зібрали: Н. Соломка $2.75, І. Топольницький $1.93, П. Боднар $1.23. Разом $14.36.

Загальна сума виносить $35.71, які вислано до краю через Обєднання.

Управа 24. відділу О.Д.В.У.

ЛИСТОПАДОВІ ОБХОДИ В БЕРЛІНІ.

Українська Громада в Берліні вшанувала листопадову річницю, як що року, святочними сходинами. Святочну промову виголосив голова Громади п. Скоропис-Йолтуховський. Зверги проф. Кузеля в довшому рефераті дав цікавий нарис Хмельниччини в Галичині. Хор Громади під проводом доц. Цимбалістого відспівав „Журавлі". Сходини закінчилися відспіванням національного гимну. Присутніх понад сорок осіб, між іншими проф. Мірчук з дружиною, доц. д-р Крупницький, доц. інж. Димінський, син бувшого гетьмана інж. Скоропадського, студенти, робітники.

Рівночасно відбулися сходини ще трьох українських організацій: Українського Національного Обєднання, Спілки Українців і Ідеольогічного табору, що обєдне молодшу молодь. Присутніх по кілька до кільканацять осіб. Промовці, як що року, суворо осудили незгідливість і взагалі тягу до „пашківських волостей" — як найбільшу перепону до здійснення української державности. Колиб у продовж найближчого року повстало ще зо дві загально-українські національні організації в Берліні — треба сподіватися, при нагоді чергових листопадових свят, ще сильніших — скількостю — осудів українських національних недиспозицій.

•

В середу, 6. листопада, на могилі полк. Вітовського й чет. Чучмана, що є на цвинтарі Сант Гедвіг на півночі Берліну, відправив український парох на Німеччину, о. д-р Вергун, панахиду. Співав дуже вдатно хор Української Громади. Присутніх трицять кілька українців, кількоро чужинців.

Могила упорядкована й забезпечена щонайменше на двацять років — заходом проф. Кузелі та завдяки допомозі Товариства Охорони Воєнних Могил, а головно завдяки шляхотній поставі управи цвинтаря.

СПРАВОЗДАННЯ НЮЙОРСЬКОГО КОМІТЕТУ БУДОВИ У. Н. ДОМУ В ПОМОРЯНАХ, ГАЛИЧИНА.

ДОХІД:

Жертви, зложені в готівці	$228.00
З представлень	739.21
Коляда	36.50
З мандоліни	40.50
З забави	82.13
Радіо-Баль	114.02
З годинників	117.00
Процент від грошей	145.79
Разом	$1,503.15

РОЗХІД:

До краю вислано	$1,500.00
Оплата	15.25
Страта в Вебстер Гал	44.39
Разом	$1,559.64
Остає недобір в касі	$56.49

Від імени наших братів в Поморянах всім, що причинились до нашого діла, складаємо найщирішу подяку.

П. Стасюк, М. Меркун.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (66)

Лейді Бет подумала скоро, як цього вимагала потреба. Вона поглянула на безвладну постать, що лежала на скалі. „Так", — вона сказала, „вона нежива, але я є післанцем Баала й можу привертати життя". Заки жрець мав час заборонити їй, вона приклякнула коло товаришки.

Як усі, що займалися добре спортами, Лейді Бет знала спосіб, як відтирати утоплеників. Вона взялася помагати Арбелі. До милосердя прилучилася в неї справжня симпатія до дівчини. По девятьох хвилинах дівчина почала давати знаки життя.

Ханааніти закричали з дива. „Даруй нам, Небесна". Ми тобі вже більше не будемо недовіряти. „Але Ніярх насупив брови. Він знову побачив, що його владу виривала йому з рук ця чужинка, і його божевільний, епілептичний мозок став придумувати нові способи оборони влади.

„Слухайте мене", Ніярх кричав. „Чи нема написано в святих книгах, що до нас прийдуть спокушувати нас чарівниці й обманці? Чи не є заборонене чарівництво, що дає життя проти волі Баала?" З тисячі горл піднявся крик: „Так".